

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 194g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 267 alin. (2) teza a II-a din Codul de executare
(*adresarea repetată a demersului privind liberarea condiționată de
pedeapsă înainte de termen a condamnatului la detențiune pe viață [2]*)

CHIȘINĂU
28 septembrie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 20 august 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 28 septembrie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „În cazul refuzului liberării condiționate a condamnatului la detențiune pe viață, adresarea repetată a demersului poate avea loc nu mai devreme decât peste 3 ani de la data adoptării hotărârii de refuz a instanței.” din articolul 267 alin. (2) din Codul de executare, ridicată de dl avocat Andrei Cernicov în interesele dlui Grigore Irofti, în dosarul nr. 21ji-81/2021, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Rezina.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Ivan Parii, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin sentința din 20 mai 1991 a Colegiului judiciar penal al Curții Supreme, dl Grigore Irofti a fost condamnat în baza articolelor 88 [*omorul premeditat săvârșit cu circumstanțe agravante*], 121 alin. (2) [*tâlhăria în scopul sustragerii avutului proprietarului*], 127 alin. (2) [*nimicirea sau deteriorarea premeditată a avutului proprietarului*], 147 alin. (3) [*tâlhăria*], 182 alin. (2) [*răpirea mijloacelor de transport*] din Codul penal din 24 martie 1961, Cod care a fost abrogat. Instanța de judecată i-a aplicat dlui Grigore Irofti pedeapsa capitală pentru un concurs de infracțiuni, iar prin hotărârea din 25 martie 1996 a Prezidiului Curții Supreme, aceasta a fost modificată în pedeapsa detențiunii pe viață.

4. Pe 17 mai 2010, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul în anulare declarat în interesele dlui Grigore Irofti privind reîncadrarea faptelor incriminate și a menținut pedeapsa detențiunii pe viață.

5. În timpul executării pedepsei, dl Grigore Irofti a solicitat liberarea condiționată înainte de termen.

6. Pe 12 februarie 2021, Comisia Penitenciarului nr. 17 Rezina a respins cererea dlui Grigore Irofti și a refuzat trimiterea materialelor la instanța de judecată în baza articolului 267 alin. (2) teza a II-a din Codul de executare.

7. Actualmente, pe rolul Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, se află demersul înaintat de dl avocat Andrei Cernicov în interesele dlui Grigore Irofti cu privire la aplicarea articolului 91 din Codul penal.

8. În cadrul ședinței de judecată, dl avocat Andrei Cernicov a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 267 alin. (2) teza a II-a din Codul de executare, care prevede că în cazul refuzului liberării condiționate a condamnatului la detențiune pe viață, adresarea repetată a demersului poate avea loc nu mai devreme de trei ani de la data adoptării hotărârii de refuz a instanței.

9. Printr-o încheiere din 15 iulie 2021, Judecătoria Orhei, sediul Rezina, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

[...]”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

11. Prevederile relevante ale Codului de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, sunt următoarele:

Articolul 267
Judecarea demersului pentru liberarea condiționată
de pedeapsă înainte de termen sau pentru înlocuirea
părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă

„(1) La demersul pentru liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen sau pentru înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă se anexează dosarul personal al condamnatului, dovezile motivelor de fapt invocate și, după caz, calculul zilelor conform compensării privilegiate a zilelor de muncă. Demersul se judecă în condițiile Codului de procedură penală.

(2) În cazul în care instanța de judecată respinge demersul pentru liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen sau pentru înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă, depunerea repetată a demersului poate avea loc după înlăturarea motivelor de fapt și/sau de drept invocate de instanță la respingerea demersului, dar nu mai devreme de 6 luni de la data rămînerii definitive a hotărârii. **În cazul refuzului liberării condiționate a condamnatului la detențiune pe viață, adresarea repetată a demersului poate avea loc nu mai devreme decât peste 3 ani de la data adoptării hotărârii de refuz a instanței.**”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate limitează atât dreptul condamnatului de a cere repetat liberarea condiționată înainte de termen, cât și posibilitatea autorității penitenciarului de a revizui din oficiu termenul de detenție al condamnatului în cazul în care acesta ispășește o pedeapsă cu detențiune pe viață.

13. În argumentele sale, autorul menționează că spre deosebire de termenul de trei ani, prevăzut în textul contestat din articolul 267 alin. (2) teza a II-a din Codul de executare, teza I din același articol stabilește un termen de cel puțin șase luni pentru formularea repetată a demersului privind liberarea condiționată de către condamnații care execută pedeapsa cu închisoarea.

14. În concluzie, autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate instituie un tratament diferențiat și discriminatoriu pentru condamnații care execută pedeapsa detențiunii pe viață, spre deosebire de cei care execută pedeapsa închisorii.

15. În opinia autorului, dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 4, 8 alin. (1), 16 și 20 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de executare, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate, ridicată de către avocatul condamnatului într-un proces din fața instanței de judecată (a se vedea § 8 *supra*), este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie articolul 267 alin. (2) teza a II-a din Codul de executare, care stabilește că în cazul refuzului liberării condiționate a condamnatului la detențiune pe viață, adresarea repetată a demersului poate avea loc nu mai devreme de trei ani de la data adoptării hotărârii de refuz a instanței.

20. Curtea constată că prevederile contestate au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, fiind pronunțată Decizia nr. 46 din 1 aprilie 2021. De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituționalitate al unor prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr.124 din 25 noiembrie 2019, § 17; DCC nr.25 din 2 martie 2020, § 19; DCC nr.131 din 19 noiembrie 2020, § 20). Argumentele noi ale autorului sesizării se referă la faptul că prevederile contestate sunt contrare articolului 16 din Constituție, pentru că ar institui un tratament diferențiat și discriminatoriu al persoanelor care execută pedeapsa detențiunii pe viață în privința solicitării repetate a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen.

21. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect examinarea unui demers privind liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen. Astfel, Curtea admite că instanța de judecată va aplica prevederile criticate în cauza pe care o examinează.

22. O altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă pendinte în fața instanțelor de judecată (DCC nr. 8 din 24 ianuarie 2020, § 27). Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (DCC nr. 24 din 2 martie 2020, § 18).

23. Autorul sesizării susține că dispozițiile contestate încalcă articolele 4 [*drepturile și libertățile omului*], 8 alin. (1) [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 16 [*egalitatea*] și 20 [*accesul liber la justiție*] din Constituție.

24. Curtea precizează că articolele 4 și 8 alin. (1) din Constituție, în prezenta cauză, comportă un caracter general și nu pot constitui repere separate (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 20; HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, § 27).

25. De asemenea, Curtea reiterează că dispozițiile constituționale ale articolului 16 devin incidente atunci când se demonstrează existența unui tratament diferențiat în privința exercițiului unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 143 din 15 decembrie 2020, § 21).

26. Autorul sesizării pretinde că prin stabilirea unui termen imperativ, în interiorul căruia un condamnat care execută detențiunea pe viață nu poate formula repetat o cerere de liberare condiționată de pedeapsă înainte de termen, încalcă accesul la justiție garantat de articolul 20 din Constituție.

27. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că dreptul de acces liber la un tribunal nu este unul absolut. Acesta poate fi limitat în exercițiu prin lege pentru a se asigura administrarea eficientă a actului de justiție (a se vedea DCC nr. 60 din 25 aprilie 2019, § 16).

28. În această ordine de idei, Curtea menționează că liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen a unui deținut condamnat la detenție pe viață nu constituie un drept fundamental, ci un beneficiu oferit condamnaților la detențiune pe viață, iar legislatorul are competența exclusivă să stabilească condițiile exercitării acestui beneficiu.

29. În contextul pedepsei detențiunii pe viață, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat în mod constant că o condamnare pe viață este compatibilă cu Convenția Europeană dacă are **caracter reductibil** și există o posibilitate **de reexaminare a pedepsei** aplicate, asupra căreia condamnatul trebuie să fie informat în privința tuturor condițiilor acesteia încă de la începutul pedepsei sale. Mai mult, **Curtea Europeană a subliniat că forma unei astfel de reexaminări, precum și chestiunea privind fracțiunea de pedeapsă care trebuie executată înainte de reexaminare, fac parte din marja de apreciere a statelor** (a se vedea *Bodein v. Franța*, 13 noiembrie 2014, § 55).

30. În acest sens, la nivel național, Curtea constată că, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, ține de marja discreționară a Parlamentului să stabilească distanța de timp între reexaminări, cu condiția ca ea să nu fie una disproporționată, *i.e.* să persiste posibilitatea reală de liberare condiționată a deținutului condamnat la pedeapsa detenției pe viață. Curtea observă că autorul sesizării a contestat termenul de trei ani în aspect comparativ cu termenul de 6 luni prevăzut în cazul repetării demersului pentru liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen sau pentru înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă.

31. Cu privire la aplicabilitatea articolului 16 din Constituție, Curtea observă că alin. (2) al articolului 267 din Codul de executare reglementează

două situații distincte. Astfel, teza I prevede posibilitatea formulării repetate a demersului pentru liberarea condiționată după un termen de cel puțin șase luni de la data rămânerii definitive a hotărârii de refuz a instanței, iar teza a II-a, contestată de autor, stabilește un termen de cel puțin trei ani pentru formularea repetată a demersului de către condamnații care execută pedeapsa detențiunii pe viață.

32. Așadar, Curtea subliniază că persoanele condamnate la detențiune pe viață și cele condamnate la închisoare se află în situații juridice diferite. Dată fiind gravitatea diferită a faptelor pentru care au fost condamnați, este justificat și tratamentul juridic diferențiat instituit de legislator în privința regimului exercitării liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen.

33. Astfel, de vreme ce situațiile prevăzute de teza I și teza a II-a din alin. (2) al articolului 267 din Codul de executare sunt diferite din punctul de vedere al categoriilor de pedeapsă executate de condamnați, Curtea reține că nu poate fi pusă problema existenței unui tratament diferențiat între persoane aflate în aceeași situație.

34. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „În cazul refuzului liberării condiționate a condamnatului la detențiune pe viață, adresarea repetată a demersului poate avea loc nu mai devreme decât peste 3 ani de la data adoptării hotărârii de refuz a instanței.” din articolul 267 alin. (2) din Codul de executare, ridicată de dl avocat Andrei Cernicov în interesele dlui Grigore Irofti, în dosarul nr. 21ji-81/2021, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Rezina.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 28 septembrie 2021
DCC nr. 148
Dosarul nr. 194g/2021*